

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

De rechtspraak van het Hof van Verbreking betreffende de erfregeling der kleine nalatenschappen

De wet van 16 Mei 1900, die een grondige wijziging bracht aan sommige beginselen van het Burgerlijk Wetboek in zake erfregeling van de kleine nalatenschappen, is sedert haar ontstaan het voorwerp geweest van talrijke discussies en van even zoveel tegenstrijdige verklaringen.

Aanvankelijk was ze alleen toepasselijk op de nalatenschappen, bevattende voor het geheel of voor een deel onroerende goederen, waarvan het kadastraal inkomen 300 frank niet overtrof. Dit inkomen werd achtereenvolgens gebracht op 600 frank door de wet van 24 Juni 1924 en op 4.200 frank door die van 23 April 1935. De laatste verhoging had voor gevolg, dat het toepassingsveld van de wet aanmerkelijk werd uitgebreid en onrechtstreeks ook, dat betreffende haar interpretatie meer rechtspraak tot stand kwam dan gedurende de vijf en dertig eerste jaren van haar bestaan.

Zoals men weet heeft de wet van 16 Mei 1900 drie afwijkingen gebracht aan het erfstelsel van het Burgerlijk Wetboek. De eerste betreft de uitbreiding van het voorkeurrecht aan de overlevende echtgenoot, toegekend door artikel 1, II a) 6 van de wet van 20 November 1896, om zijn vruchtgebruik uit te oefenen op bepaalde goederen, o.a. woonhuis, stofferende huisraad, enz. De tweede beoogt de verlenging van de onverdeeldheid ten opzichte van de goederen, bezwaard met het vruchtgebruik van de langlevende echtgenoot, telkenmale er zich onder de erfgenamen een of meer minderjarigen bevinden. Maar de meest belangrijke is wel deze die, onder de gestelde voorwaarden, een recht tot overneming van zekere onroerende en roerende goederen toekent aan de erfgenamen in rechtstreekse linie en aan de overlevende echtgenoot.

Het is vooral dit recht tot overneming — uitgedrukt in artikel 4 van de wet — dat aanleiding gegeven heeft tot belangwekkende rechtspraak van

het Hof van Verbreking, wier betekenis we eerst beknopt willen in het licht stellen, om vervolgens een recent arrest, namelijk dit van 19 Juni 1947, nader te onderzoeken.

Er mag zonder overdrijving gezegd worden, dat de herhaalde uitspraken van het hoogste Gerechtshof volstrekt noodzakelijk waren, wegens de zeer verschillende uitleggingen waarvan de wet tot dan het voorwerp was. Ter verontschuldiging voor de uiteenlopende jurisprudentiële beslissingen kan nochtans worden ingeroepen dat de tekst van artikel 4, waardoor het recht tot overneming en de te volgen rechtspleging bepaald worden, niet vrij is van een zekere slordigheid in de redactie.

De alinea's 1 en 3 van gezegd artikel zijn inderdaad opgesteld in de volgende bewoordingen :

Alinea 1 : « Ieder van de erfgenamen in rechtstreekse linie en, bij voorkomend geval, de niet uit den echt gescheiden, noch van tafel en bed gescheiden overlevende echtgenoot, zo hij mede-eigenaar is, hebben het recht tot overneming, naar schatting, hetzij van de woning, tijdens het overlijden door *den de cuius, zijnen echtgenoot of een zijner afstammelingen* betrokken, benevens de stoffeering, hetzij van het huis, de meubelen, de gronden die *de bewoner van het huis* persoonlijk en voor eigen rekening in gebruik had, het landbouwmaterieel en de dieren tot de bebouwing dienende. »

Alinea 3 : « Willen verscheidene belanghebbenden het recht tot overneming uitoefenen, dan wordt de voorkeur gegeven aan den overlevenden echtgenoot, vervolgens aan dengene aangewezen door den de cuius; zoo niet, beslist de meerderheid der belangen; zoo deze meerderheid niet bestaat, wordt tot verloting overgegaan. »

Op het eerste zicht schijnt dit artikel, evenals de andere, duidelijk, maar bij de praktische toepassing

blijkt dit niet het geval en rijzen een aantal vraagstukken op, waarop de tekst geen klaar antwoord bezorgt.

Op welke bepaalde goederen van de nalatenschap mag of moet het, recht van overneming worden uitgeoefend, op welke andere niet? Behoort het recht om bij voorkeur een van de nakomelingen aan te duiden aan de eerststervende alleen of ook aan de langstlevende? Hoe moet deze aanduiding geschieden? Op welk ogenblik dient de meerderheid der belangen te beslissen, wanneer meerdere belanghebbenden het recht willen uitoefenen? Kan men stilzwijgend van het recht afstand doen? Welk inkomen komt in aanmerking, indien het gebouwen betreft waarvan de grond nog als onbebouwd gekadastraerd is?

Ziedaar een aantal vragen, waarop de wet het antwoord schuldig blijft.

Het Hof van Verbreking heeft hierop, met behulp van de voorbereidende werken en met inachtneming van het doel door de wetgever nagestreefd, in een reeks gezaghebbende arresten geantwoord.

Buiten beschouwing blijven enkele minder belangrijke sententies uit de jaren 1925, 1927 en 1928, waarin vooral problemen in verband met de rechtspleging beslist worden. Het meest geciteerde arrest uit deze periode dagteekent van 8 Maart 1928 (Pas. 1928, I, 105). Daarin is de aandacht gevestigd op het grondig verschil tussen de overneming van een woonhuis en die van een landbouwbedrijf en aangenomen, dat het recht van overneming niet gedeeltelijk kan uitgeoefend worden ten aanzien van de meubelen, de gronden, het landbouwmaterieel en de tot de bebouwing dienende dieren; de overneming moet slaan op al deze bijkomende zaken, tegelijk en in hun geheel genomen en terzelfder tijd als op het woonhuis.

Ofschoon een eerste stap vooruit in de onzekerheid waarin men verkeerde, bleven tal van punten onopgelost. Afgezien van een enkele voorziening in 1937, waarover verder sprake, en een andere in 1939, duurde het ettelijke jaren vooraleer het hoogste rechtscollege een noemenswaardige reeks geschillen, omtrent de toepassing van de wet van 16 Mei 1900, te beslechten kreeg.

Nadat het Hof op 16 Maart 1939 (Pas. 1939, I, 155) had uitgemaakt, dat als nog niet gekadastraerd dient beschouwd/het bebouwde onroerend goed, hetwelk bij het openvallen der nalatenschap nog steeds als perceel grond gekadastraerd is, volgden eindelijk in de jaren 1945 en 1946 een aantal arresten, die in het kort aldus kunnen worden samengevat:

— 28 Juni 1945 (Pas. 1945, I, 192): De beslissing van de meerderheid der belangen, die aan een der erfgenamen toelaat het recht van overneming uit te oefenen, mag het voorwerp uitmaken van een akkoord vooraleer de partijen voor de Vrederechter verschijnen.

— 27 September 1945 (Pas. 1945, I, 227): De oproeping van de belanghebbenden voor de Rechter bij aangetekende brieven, vijftien dagen te voren, voorgeschreven bij artikel 4 alinea 6 is een wezenlijke formaliteit.

— 6 December 1945 (Pas. 1945, I, 284): De wet

van 16 Mei 1900 verleent geen enkele voorkeur met het oog op de overneming aan de erfgenaam, die het inzicht heeft het goed zelf te betrekken.

— 6 December 1945 (ibidem): De langstlevende echtgenoot, die het gemeenschappelijk goed niet heeft overgenomen, is niet gerechtigd het kind aan te duiden, dat na zijn overlijden bij voorkeur van het overnemingsrecht zal genieten.

— 14 Februari 1946 (Pas. 1946, I, 72): Geen enkele bepaling van de wet verbiedt de overneming van het huis, bewoond door de de cujus, nadat bij akkoord onder de erfgenamen, het zich in het huis bevindend huisraad verdeeld werd. (Het Hof vestigt er de aandacht op dat het de overneming betreft van een woonhuis en niet van een landbouwbedrijf.)

— 28 November 1946 (Pas. 1946, I, 559; R. W., 1946-1947, 1033): De erfgenamen in rechte linie kunnen van het recht tot overneming afstand doen, zelfs dan wanneer de echtgenoot van de de cujus, mede-eigenaar van de over te nemen goederen, nog in leven is; zulks is niet strijdig met het verbod van artikel 1130 betreffende de bedingen omtrent toekomstige nalatenschappen. De afstand is aan geen enkele sacramentele vorm onderworpen. Hij kan afgeleid worden uit de omstandigheid, dat de partij, die wil overnemen, het goed voor lange tijd verpacht heeft.

— 28 November 1946 (Pas. 1946, I, 451; R. W., 1946-1947, 1036): De aanduiding door de de cujus van de erfgenaam die bij voorkeur het recht tot overneming zal mogen uitoefenen, moet noodzakelijkerwijze geschieden door geschrift. Zij is immers een akte van uiterste wil, welke slechts uitwerksel kan hebben bij het overlijden van de de cujus en tot op dat ogenblik vrijelijk kan herroepen worden; het vaststellen bij geschrift van dergelijke beschikkingen behoort tot hun wezen zelf.

Eenieder, die zich de moeite wil getroosten deze arresten met de belangwekkende conclusies, die ze soms vergezellen, te bestuderen, zal moeten erkennen dat zij op merkwaardige wijze de betekenis van de wet toelichten en meestal de gepaste oplossing brengen voor een aantal twistpunten, die en rechtschrijvers en practici verdeelden.

Nochtans is de strijd rondom de wet van 16 Mei 1900 niet geheel uitgestreden. De instemming met de rechtspraak van het hoogste Gerechtshof is niet algemeen. In dit verband kunnen we verwijzen naar een noot van de hand van J. V. d. V., verschenen in het « Tijdschrift voor Notarissen » (1946, bl. 39), waarin de stelling, ingenomen door de arresten van 6 December 1945 en van 28 November 1946, aan een heftige kritiek onderworpen wordt. In hetzelfde tijdschrift werd in 1941 (bl. 176) door H. Kerremans een aanval gewaagd op de thesis gehuldigd in het arrest van 1927 en Kluyskens in zijn werk « De Erfenissen » (derde druk, bl. 102) betwist de noodzakelijkheid van een geschrift bij de aanduiding bij voorkeur van een der erfgenamen, zoals voorgelaten door arrest van 28 November 1946.

Het Hof zelf schijnt trouwens niet altijd er eenzelfde mening op na te houden, zoals blijkt uit het onlangs gepubliceerde arrest van 19 Juni 1947 (Pas. 1947, I, 288).

Het loont de moeite even bij deze laatste uit-

spraak te blijven stilstaan, omdat bij de lezing men de indruk krijgt dat daarin een thesis wordt gehuldigd, die niet strookt met de tekst van de wet, noch met de vroeger gevolgde rechtspraak.

De Pasicrisie laat het arrest van de hiernavolgende samenvatting voorafgaan :

« 1° Le droit de reprise prévu par la loi du 16 mai 1900 sur le régime successoral des petits héritages ne peut s'exercer sur une terre *que le de cujus n'exploitait pas personnellement*, même s'il avait donné congé à l'occupant de cette terre en vue de l'exploiter lui-même.

« 2° Les terres qui peuvent être l'objet du droit de reprise, prévu par l'article 4 de la loi du 16 mai 1900 sur le régime successoral des petits héritages, sont des parties du sol dépendant d'une exploitation rurale et servant à l'agriculture; un bois n'est pas visé par cette disposition. » (1)

Het tweede gedeelte behoeft geen commentaar. Er is sprake van een populierbos en een schaarbos en volgens het arrest kan noch het ene, noch het andere gerangschikt worden onder de gronden die geschikt zijn voor landbouw en afhangen van een landbouwbedrijf.

Te recht wordt door het Hof eraan herinnerd, dat de wet van 16 Mei 1900, die het gemene recht wijzigt, in beperkende zin dient te worden uitgelegd en dat zij voor doel heeft het behoud te bevorderen van de kleine landbouwondernemingen.

Van deze strenge interpretatie schijnt het arrest en de opsteller van de Pasicrisie nochtans af te wijken, wanneer zij voorhouden dat de overneming niet toegelaten is voor gronden, die de de cujus *niet persoonlijk uitbaatte*.

Aldus uitgedrukt is deze stelling voorzeker te algemeen en in strijd met de tekst van artikel 4 alinea 1 (cfr. supra).

In de tekst is er, in verband met de overneming der gronden, geen spraak van de de cujus. Wel wordt er gezegd dat de overneming slechts mogelijk is voor gronden, die persoonlijk en voor eigen rekening worden uitgebaat door *de bewoner van het huis*, hetgeen gans verschillend is.

In het geval aan de beoordeling van het Hof onderworpen, bewoonde de de cujus naar allen schijn zelf het huis en had dit punt in feite geen belang, daar het over te nemen perceel aan een derde verhuurd was en dus niet door de bewoners van het huis werd uitgebaat.

Men bewere echter niet dat in de praktijk het onderscheid tussen de cujus en bewoner van het huis geen belang heeft. Hoe vaak gebeurt het niet dat ouderen van dagen de bebouwing hunner gronden overlaten aan een of meer bij hen inwonende zonen of dochters, of dat ze eenvoudig de hoeve verlaten om hun laatste jaren te gaan slijten bij bloedverwanten, in een gesticht, of zelfs in een kleinere huurwoning?

Welk bezwaar zou er in al deze gevallen bestaan, dat de overledende echtgenoot of de nakomelingen

het huis met de erbij behorende gronden overnemen?

Is de bedoeling van de wetgever niet geweest, zoals het Hof trouwens zelf opmerkt, te beletten dat de kleine landeigendommen verdeeld of versnipperd worden en wordt dit oogmerk niet evenzeer bereikt, indien men de overneming toelaat voor al de goederen, die als bedrijf bij het overlijden een geheel vormen, afgezien van de omstandigheid dat de de cujus het erf bewoonde of niet?

We kunnen gewillig aanvaarden, dat de overneming niet is toegelaten, wanneer er verhuuring is aan derden; zulks is begrijpelijk, zowel voor het woonhuis als voor de gronden, omdat in het eerste lid van artikel 4 als eerste vereiste gesteld wordt het bewonen van het huis door de de cujus, de overlevende echtgenoot of de nakomelingen en omdat verhuurde percelen geen deel meer uitmaken van het bedrijf.

Daarentegen schijnt het onbetwistbaar dat de overneming der gronden door de overlevende echtgenoot en door de erfgenamen in rechte lijn mag gedaan worden, ook wanneer de de cujus ze niet bebouwde, indien ze worden uitgebaat door degene onder hen die het huis bewoont. Het beste bewijs hiervan vindt men in het reeds vermelde eerste lid van artikel 4, waarin uitdrukkelijk gezegd wordt, dat betreffende de woning, het recht van overneming bestaat, niet alleen indien ze betrokken wordt door de de cujus, maar ook als ze betrokken wordt door de echtgenoot of door een der afstammelingen. Wanneer daarna in het volgende lid van de volzin er sprake is van « de bewoner van het huis », schijnt dit wel met opzet gedaan om niet meer de reeds gebruikte woorden : de cujus, echtgenoot, nakomelingen, te moeten herhalen.

Aan de juistheid van deze opvatting kan bezwaarlijk worden getwijfeld. Ernst, in zijn « Régime successoral des Petits Héritages » n° 82/d), drukt er op dat de voorwaarde gesteld aan de overneming der gronden, gelijkwaardig is aan de voorwaarde van bewoning waaraan de overneming van het woonhuis onderworpen is. Hij voegt er aan toe, dat de overneming ten opzichte van het huis en de gronden zelfs toegelaten is, in geval de de cujus zijn eigendom aan een zijner nakomelingen verpacht heeft. En het Hof van Verbreking besliste op ondubbelzinnige wijze bij arrest van 9 December 1937 (Pas. 1937, I, 373), dat de overneming der gronden slechts mogelijk is, indien de *bewoner van het huis* ze persoonlijk en voor eigen rekening in gebruik heeft.

Een laatste vraag dient gesteld : heeft het Hof werkelijk de bedoeling gehad zijn rechtspraak op dit punt te wijzigen? We denken ontkennend te mogen antwoorden, maar het blijft niettemin zeker, dat de samenvatting, die men in de Pasicrisie aantreft en die een gedeeltelijke weergave is van een der bevestigingen van het arrest, van aard is afbreuk te doen aan de hoger genoemde noodzakelijke eenheid in de verklaring en de toepassing van de wet.

FRANS VRANKEN, .
Vrederechter van de
kantons Beringen en Peer.

(1) Zie de Nederlandse tekst van het arrest in R.W. 1947-1948, 599.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 18 November 1946.

Voorzitter : M. Vitry.

Raadsheer-Verslaggever : M. Sohier.

Eerste advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. **Vennootschap.** — Geldsommen door vennoot genomen uit de kas van de vennootschap. — Bepaling betreffende de verschuldigdheid van interesten niet van openbare orde.
2. **Lastgeving.** — Sommen voor eigen gebruik besteed. — Bepaling betreffende verschuldigdheid van interesten niet van openbare orde.

1. *De bepaling van art. 1846, 2e alinea B.W. betreffende de verschuldigdheid van rechtswege en zonder dat daartoe een vordering nodig is van interesten van de geldsommen, die een vennoot tot zijn persoonlijk voordeel uit de kas van de vennootschap genomen heeft, is niet van openbare orde. Van deze bepaling kan derhalve door de wil der partijen afgeweken worden.*
2. *De bepaling van art. 1996 B.W., krachtens dewelke de lasthebber interesten verschuldigd is van de sommen, die hij voor eigen gebruik besteed heeft, te rekenen van de dag van dat gebruik, is niet van openbare orde. Zij kan derhalve door de wil van de partijen aangevuld worden.*

Cinema Forum t/ Beheer van Financiën.

Gelet op het bestreden arrest op 4 Maart 1946 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het eerste middel : schending van artikelen 6, 1133, 1134, 1153, 1846, 1873 en 1996 van het Burgerlijk Wetboek, 1 en 53 van de samengeschaalde wetten op de handelsvennootschappen, 25, 26 par. 1 en 3 en 27 der samengeschaalde wetten betreffende de inkomstenbelastingen, 2 van het Besluit d.d. 15 Juni 1941 betreffende de nationale crisisbijdrage en 97 der Grondwet;

en over het tweede middel : schending van artikelen 1134, 1320, 1322, 1846 en 1996, 1871, 1876, 1892 en 1905 van het Burgerlijk Wetboek, 53, 54, 60, 63, 70 en 74 van de samengeschaalde wetten op de handelsvennootschappen en 97 der Grondwet :

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat de eisende vennootschap aan twee harer beheerders verschillende leningen heeft toegestaan en dat die leningen bedongen werden zonder intrest; dat het beslist dat die beheerders nochtans intrest verschuldigd waren, zowel krachtens artikel 1846 al. 2 van het Burgerlijk Wetboek in hun hoedanigheid van vennoten die tot hun persoonlijk voordeel uit de kas van de vennootschap geldsommen getrokken hebben, als krachtens artikel 1996 van het Burgerlijk Wetboek in hun hoedanigheid van lasthebbers die aan hun lastgever toebehorende sommen voor hun eigen gebruik besteed hebben; dat het daaruit afleidt dat het bedrag van die intresten door het Beheer terecht bij de winsten van aanlegster werd gevoegd om als grondslag van de belasting te dienen;

Overwegende dat artikelen 1846 en 1996 van het Burgerlijk Wetboek niet van openbare orde zijn, doch door de wil van de partijen kunnen aangevuld worden;

Dat het arrest, door ze in strijd met de overeenkomst der partijen toe te passen, de in het middel aangeduide bepalingen geschonden heeft;

Om die Redenen :

En zonder dat het eerste middel in zijn tweede onderdeel dient behandeld,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak nara het Hof van Beroep te Luik;

Veroordeelt de Staat tot de kosten.

NOOT : 1. De bepaling van art. 1846, alinea 2 B.W., moet in verband gebracht worden met de opvatting, die de ontwerpers van de c.c. van de vennootschap hadden. Zij wilden, dat de vennootschap werd aangegaan « voor het gemeenschappelijk belang van de partijen » (art. 1833). Vgl. De Page - Dekkers V, nr 68; Rép. prat., V^e, Société (contrat de), nrs 472 e.v..

2. De bepaling van art. 1996 B.W. houdt verband met de traditionele en strenge opvatting van de lastgeving. Vgl. De Page - Dekkers V, nrs 424 en 423.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 15 Maart 1948.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. De Clippele.

Advocaat-generaal : M. Colard.

Wetsbesluiten. — Londens wetsbesluit van 17 December 1942 getroffen door slechts vier ministers. — Grondwettelijkheid.

Het Londens wetsbesluit van 17 December 1942, getroffen door slechts vier ministers in raad vergaderd, is niet in strijd met de bepalingen van de Grondwet.

De machten, die bij uitzondering aan de ministers van de Koning door de artt. 79 en 82 van de Grondwet verleend zijn, worden in principe uitgeoefend door alle ministers in raad vergaderd. Daar echter de nationale souvereiniteit niet kan geschorst worden, kan de verhindering van zekere ministers om te vergaderen met hun collega's, niet de uitoefening van de souvereiniteit stremmen. Wanneer in het wetsbesluit van 17 December 1942 de artt. 26 en 82 van de Grondwet worden ingeroepen en de ondergetekenaars verklaren het te treffen in hoedanigheid van ministers in raad vergaderd, blijkt uit deze vermelding en deze verklaring, dat op dat ogenblik alleen de ministers, die het besluit troffen, in de mogelijkheid waren om te vergaderen. Geen enkele wetsbepaling vereist, dat de reden vermeld wordt waarom een of meer ministers verhinderd zijn aan de beraadslagingen en beslissingen van de in raad vergaderde ministers deel te nemen.

Raus t/ Belgische Staat en cs.

Gelet op het bestreden arrest op 9 Januari 1948

gewezen door het Militair Gerechtshof zetelende te Antwerpen;

I. — In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de publieke vordering :

Over het enig middel : schending van artikelen 25, 26, 82 van de Grondwet, van artikelen 118bis en 121bis van het Strafwetboek,

doordat het bestreden arrest aanlegger veroordeelt tot de doodstraf bij toepassing van de Besluit-Wet van 17 December 1942 genomen in minister-raad te Londen en bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad te Londen op 29 December 1943, Besluit-Wet die wijzigt de artikelen 117, 118bis en 121bis van het Strafwetboek in deze zin dat beschouwd wordt als met België verbonden elke Staat, die zelfs afgezien van enig verdrag van bondgenootschap, de oorlog doorzet tegen een Staat waarmede België zich in oorlog bevindt — en — dat voor artikel 118bis de straf van buitengewone hechtenis verhoogt op de doodstraf,

als wanneer deze Besluit-Wet enkel genomen werd door vier ministers : de Heren Pierlot, Spaak, Gutt en Delfosse, zodat deze vier ministers op veertien, dus een minderheid, geen ministerraad konden uitmaken bevoegd om de wetgevende macht uit te oefenen :

Overwegende dat de machten, bij uitzondering van de ministers van de Koning verleend, bij artikelen 79 en 82 van de Grondwet in principe uitgeoefend worden door de Ministers vergaderd in raad;

Maar overwegende dat, daar de nationale soevereiniteit niet kan geschorst worden, het beletsel van zekere Ministers zich te vergaderen met hun collegas, het uitoefenen van de soevereiniteit niet kan stremmen;

Overwegende dat de Besluit-Wet van 17 December 1942 de artikelen 26 en 82 van de Grondwet inroept; dat de ondertekenaars verklaren het te treffen in hoedanigheid van ministers vergaderd in raad; dat uit deze melding en uit deze verklaring blijkt dat op dat ogenblik, alleen de Ministers die het besluit troffen in de mogelijkheid waren zich te vergaderen;

Dat geen enkele wetsbepaling vereist dat zal vermeld worden de reden die een of meer Ministers belet deel te nemen aan de beraadslagingen en beslissingen van de in raad vergaderde Ministers;

Dat het middel derhalve ongegrond is;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de burgerlijke vorderingen :

Aangaande de beslissing op deze van de partijen, Beheer van Financiën, de Minister van Landsverdediging, Vosters Celina, Sas Emiel :

Overwegende dat aanlegger tot staving van zijn voorziening geen enkel middel inroept en dat het Hof er van ambtsweg geen opwerpt;

Aangaande de beslissing op deze van de partij Van Herck;

Overwegende dat het bestreden arrest bij bevestiging van het vonnis a quo, na aan verweerster een voorschot te hebben toegekend, verders een deskundige aanstelt met opdracht het verder bedrag der schade te bepalen;

Dat deze beslissing vreemd aan de bevoegdheid

een beslissing is die voorbereidend is en van onderzoek, geen eindarrest, zodat zij enkel voor voorziening vatbaar is na het eindarrest (artikel 416 van het Wetboek van Strafvordering);

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

NOOT : Men zie in dezelfde zin o.m. Cassatie, 6 November 1944, Pas. 1945, I, 23; 3 Juni 1946, Pas. 1946, I, 229. Deze constructie van ons hoogste gerechtshof sluit aan bij zijn arresten, gewezen na de andere oorlog in verband met de zg. wetsbesluiten van Le Havre. Vgl. o.m. 11 Februari 1919, Pas. 1919, I, 9; 18 Februari en 27 April 1920, Pas. 1920, I, 62 en 124.

Een recente kritiek van deze rechtspraak is o.m. te vinden in : R. Ockrent, Les crises constitutionnelles du pouvoir législatif en Belgique (2e édition, 1945), verschenen in de reeks Actualités sociales van het Institut de Sociologie Solvay.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 17 Maart 1948.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Vandermersch.

Advocaat-generaal : M. Colard.

Vonnis (in strafzaken). — Deelneming. — Verplichting voor de rechter de bestanddelen van de deelneming te bepalen.

De rechter, die een verdachte als mededader van een strafbaar feit veroordeelt, is verplicht in het vonnis de bestanddelen van de deelneming te bepalen. Bij verzuim hiervan is het hof van verbreking niet in staat zijn contrôlerecht op de wettelijkheid der veroordeling uit te oefenen.

De Schietere de Lophem, Guy t/ Boghmans Robert b. p.

Gelet op het bestreden arrest gewezen door het Militair Gerechtshof zetelende te Gent op 17 December 1947;

Over het derde middel van verbreking : schending van artikelen 66, 67, 69, 121 bis (art. 1 van de Besluit-Wet van 8 April 1917) van het Strafwetboek, en van artikel 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest eiser in cassatie als mededader van de door een derde gepleegde misdaad veroordeelt, zonder de bestanddelen van de schuldige medewerking nader te bepalen en vast te stellen, dan wanneer, in zover de redenen van het vonnis a quo door het Hof overgenomen kunnen beschouwd worden, het enkel feit dat ten laste van eiser weerdhouden wordt, bestaat uit het geven van onderrichtingen of van opdracht om een feit te plegen, dat door de rechter als een verklikking wordt beschouwd, wat geenszins binnen de grenzen van artikel 66 van het Strafwetboek zou vallen en de veroordeling als mededader niet zou rechtvaardigen;

I. Aangaande de beslissing over de publieke vordering :

Overwegende dat het bestreden arrest, de feiten bewezen verklarende « zoals zij door de eerste rechter werden aangenomen en beoordeeld », evenals de eerste rechter, aanlegger heeft veroordeeld om de feiten der telastlegging als mededader te hebben

gepleegd, doch zonder de bestanddelen van de deelneming te bepalen;

Overwegende dat dienvolgens het Hof zijn toezicht niet kan uitoefenen op de wettelijkheid der veroordeling en het bestreden arrest niet voldoende gemotiveerd is en de wetsbepalingen heeft geschon- den die in het middel zijn aangewezen;

II. Aangaande de beslissing over de vordering van de burgerlijke partij :

Overwegende dat de verbreking van de beslissing over de publieke vordering de verbreking medebrengt van de beslissing over de burgerlijke vordering;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal worden overgeschreven op de registers van het Militair Gerechtshof zetelende te Gent en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant der vernietigde beslissing;

Veroordeelt de burgerlijke partij tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Militair Gerechtshof anders samengesteld.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

11e Kamer. — 5 April 1948.

Voorzitter : M. Cappellen.

Raadsheren : M.M. Ooms en Michielssens.

Advocaat-generaal : M. van de Perren.

Pleiters : Mrs Van Dessel E. en De Vis.

Belasting op de inkomsten. — Opeenvolgende aanslagen voor hetzelfde dienstjaar. — Reclamatierecht tegen eerste aanslag?

Wanneer twee opeenvolgende aanslagen voor hetzelfde dienstjaar door hun innig verband een geheel vormen, strekt het bezwaar tegen de tweede aanslag, ingesteld binnen de door de wet vastgestelde termijn, zich uit tot elk bestanddeel van het geheel, derhalve ook tot de bestanddelen van de eerste aanslag.

N. V. Aan- en Verkoopvennootschap van de Belg. Boerenbond t/ de Belgische Staat. (Beheer der directe belastingen van de Provincie Antwerpen)

Gezien de beslissing van de Directeur der rechtstreekse belastingen te Antwerpen (1e directie) d.d. 20 Januari 1944, betrek hebbende op het bezwaarschrift ingediend door de N. V. « Aan- en verkoopvennootschap van de Belgische Boerenbond » gevestigd te Leuven, tegen haar aanslag in de bijkomende grondbelasting en in de nationale crisisbelasting opgenomen onder de artikels 16.601 (dienstjaar 1941) 20015 (dienstjaar 1942, navordering van rechten over 1941) en 20022 (dienstjaar 1943, navordering van rechten over 1941) van het kohier der stad Antwerpen;

Overwegende dat het beheer toegeeft, dat voor wat betreft de aanslag ingeschreven op het kohier der stad Antwerpen onder artikel 20022 (dienstjaar 1943, navordering van rechten over 1941) er een vergissing is begaan en dat deze aanslag dienstnietig verklaard te worden omdat hij een dubbele

taxering uitmaakt met artikel 20015 (dienstjaar 1942 navordering van rechten over 1941);

Overwegende dat de betwisting, dientengevolge, enkel loopt over de aanslagen ingeschreven onder art. 16.601 (dienstjaar 1941) en artikel 20.015 (dienstjaar 1942, navordering van rechten over 1941);

Overwegende dat de belastingaanslag ingeschreven onder artikel 16.601, ten onrechte verbonden en berekend werd naar het inkomen voor 1940, wanneer de wet voorschrijft deze te berekenen op basis van het inkomen van het bedoeld dienstjaar 1941 (Verbreking, 6 Mei 1942 — J. P. Droit fiscal 1942 1942 b. 187);

Overwegende dat het Beheer, hare vergissing bekennde, een nieuwe belastingaanslag voor het dienstjaar 1941 (ingeschreven onder art. 20015) aan verhaalster deed toekomen, ditmaal wettig berekend op haar inkomen van 1941;

Overwegende dat het beheer, na deze tweede aanslag voor het dienstjaar 1941 te hebben ingekohierd, ten onrechte beweert de vroeger, reeds betaalde belastingaanslag (onder art. 16.601) ter betaling te bewaren onder voorwendsel dat belanghebbende niet meer gerechtigd was om, rede van forclusie, tegen dezen eersten aanslag bezwaar in te dienen, daar het aanslagbiljet op 20 Februari 1942 werd afgeleverd;

Overwegende inderdaad dat wanneer twee op elkander volgende aanslagen, om reden van samen- treffen van de ene met de andere, een geheel vormen, de termijn vastgesteld door de wet om bezwaar in te dienen tegen de tweede aanslag, moet uitgebreid worden tegen alle bestanddelen van het geheel en namelijk tegen de bestanddelen van de eerste aanslag. (Verbreking, 18 Oktober 1943, Pas. 1944, I, 15);

Overwegende immers, dat verhaalster geen reden zou gehad hebben om bezwaar in te dienen tegen de eerste aanslag indien de tweede aanslag zich niet had voorgedaan;

Overwegende dat, dien ten gevolge, enkel de belastingaanslag ingekohierd onder artikel 16.601 voor het zelfde dienstjaar nietig moet worden verklaard;

Dat, ten onrechte, het beheer betaling eist van een dubbele belasting voor het zelfde dienstjaar, de ene berekend op basis van het inkomen van 1940 en de andere op deze van 1941;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gehoord ter openbare terechtzitting het verslag gedaan door de heer Raadsheer Ooms en het eensluidend advies gegeven door de heer Advocaat-Generaal Van der Perren, alle andere conclusiën ontzeggende;

Ontvangt het verhaal en er recht op doende, doet te niet de belastingaanslagen over het dienstjaar 1941 ingekohierd onder artikelen 16601 en 20.022 van het kohier der Stad Antwerpen;

Verklaart enkel wettig en geldig de aanslag ingekohierd onder art. 20.015;

Veroordeelt de Belgische Staat, beheer van financiën, om aan verhaalster terug te betalen, alle dienswege reeds betaalde en niet verschuldigde som-

men met de verwijlntresten ingevolge artikel 74 der samengeordende belastingwetten;

Veroordeelt de Belgische Staat daarenboven tot de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

17 Maart 1948.

Voorzitter: M. Soetens.

Rechters: M. L. Janssens de Varebeke en
De Messchalck.

Pleiters: Mrs L. van Dyck (Brussel) en Van Wetter.

Aansprakelijkheid van notaris. — Verkoop van een onroerend goed. — Vergissing omtrent de oppervlakte.

De notaris, die ter gelegenheid van de verkoop bij openbare veiling van een onroerend goed zich omtrent de oppervlakte ervan vergist, begaat een beroepsfout, wanneer hij zich alleen gesteund heeft op de door de verkoper zelf verstrekte inlichtingen en op een uittreksel van een kadastraal plan, waaraan sinds 1903 geen wijzigingen werden aangebracht. Dit is des te meer het geval, wanneer de notaris tevoren in verband o.m. met hetzelfde goed, werkzaamheden in het raam van zijn wettelijke taak als openbaar ambtenaar heeft verricht.

De Henau t/ L.

Overwegende dat de eis voor doel heeft verweerder te doen verwijzen tot het betalen ener schadeloosstelling ten bedrage van Fr. 11.352,20 met de wettelijke intresten van 6 Mei 1944, wegens een voorgewende beroepsfout ten nadele van aanlegger begaan;

Overwegende dat verweerder in zijn hoedanigheid van notaris door aanlegger en voor diens rekening met deze bewerking, belast bij wijze van openbare veiling en door akte verleden op 28 Juni 1943, een perceel land verkocht gelegen te Schendelbeke en bekend ten kadaster onder sectie A nr 236 c; dat dit perceel in de koopakte werd opgetekend als hebbende een oppervlakte van 29 aren wanneer deze in werkelijkheid slechts 14,50 aren bedroeg; dat eiser naderhand, bij de vaststelling der begane vergissing, aan de koper de helft van de gestorte koopprijs terugbetaalde, samen met de erop betrek hebbende kosten, zijnde 9.107,50 fr. en de intresten op deze sommen verschuldigd, belopende, tot 2.244,70 fr. op een totaal bedrag van 11.352,20 fr.;

Overwegende dat, hetzelfde perceel op 28 Mei 1943, door verweerder werd opgenomen en een akte van verdeling van meerdere onroerende goederen die gemeen waren tussen eiser en zijn zuster; dat in deze akte wat betreft de oppervlakte van litigieus goed, dezelfde vergissing werd begaan;

Overwegende dat verweerder erkent deze verdelingsakte alsmede de erop volgende verkoopakte van 28 Juni 1943 te hebben opgesteld aan de hand van de inlichtingen hem door eiser zelf verstrekt en van een uittreksel van het kadastraal plan waarop sinds het jaar 1903 geen wijzigingen werden aangebracht; dat hij beweert over geen andere eigendomstitels te hebben beschikt;

Overwegende dat het voor verweerder in dit

geval, met meer kracht nog, een gebiedende plicht was ter voldoening van art. 13 der wet van 10 October 1913, zich een hypothecair getuigenschrift te doen afleveren, handelwijze die hem trouwens door de notariële praktijk wordt voorgeschreven ter vrijwaring zijner gebeurlijke verantwoordelijkheid op hypothecair gebied (Schicks en Vanisterbeek, *Traité Formulaire*, T. I, bl. 651; Pirson en De Villé, *Resp. Civ.*, T. II, p. 415, 420);

Overwegende dat de notaris juist omwille der openbare inrichting zijner functie, de wettelijke raadsman is der partijen (De Page, *Dr. Civ.*, T. VII, I, blz. 647, 653); dat terzake het vertrouwen door eiser in verweerder gesteld des te groter was dat tussen beiden vriendschapsbetrekkingen bestonden en het wel blijkt, naar de stukken bij de bundel gevoegd, dat verweerder voor rekening van eiser of diens familieleden meermalen zijn ambt had geleend;

Overwegende dat bij de besprekingen tussen partijen gevoerd bij gelegenheid van het opstellen van evenvermelde verdelingsakte, verweerder zich had belast met het opmaken van een lijst der te verdelen goederen; dat hij in een schrijven aan eiser gericht op 10 Januari 1941, litigieus goed uitdrukkelijk vermeld als toebehorende voor de helft aan De Henau-Schotte Frans en voor de andere helft aan hun consoorten; dat weliswaar eiser naderhand in een voorstel tot verdeling aan verweerder gericht op 3-3-1943 bij vergissing hetzelfde goed voor zijn totale oppervlakte van 29 a. opneemt, dat verweerder nochtans tot beroepsplicht had deze gegevens te toetsen aan de inlichtingen die hij anderzijds bezat en de gebeurlijke vergissing recht te zetten, zulks te meer daar hij, bij schrijven dd. 15 Maart 1943 aan eiser beloofd had de goederen te Schendelbeke gelegen te gaan bezichtigen; dat aldus eiser terecht berustte bij de inlichtingen door verweerder in de normale bedrijvigheidsfeer zijner functie ingewonnen, zodat deze voor zijn klaarblijken nalatigheid en onoplettendheid in het uitoefenen van een elementaire verplichting van zijn ambt dient verantwoordelijk gesteld;

Overwegende dat het bedrag der schadeloosstelling door eiser gevorderd niet betwist wordt;

Overwegende dat bij gebrek aan maning geen intresten voor verwijl verschuldigd zijn;

Om deze Redenen:

De Rechtbank,

Alle verdere en tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende verklaart de eis gegrond en recht doende, verwijst verweerder aan eiser te betalen de som van 11.352,20 fr., met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Verklaart huidig vonnis uitvoerbaar niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, uitgezonderd wat de kosten betreft.

NOOT: T.a.v. de aansprakelijkheid van notarissen werden in de Belgische doctrine verschillende theorieën verdedigd, terwijl de rechtspraak bijna uitsluitend casuïstiek te werk is gegaan. Het bovenstaande vonnis is nogmaals een voorbeeld van deze casuïstische werkwijze. De samenvatting van dergelijke jurisprudentiële beslissingen is daarom steeds een uiterst delicate aangelegenheid, weshalve kennisneming van de integrale tekst moet aangeraden worden. Buiten de in dit vonnis geciteerde doctrine vgl. men: Rauco en Cambier: *Traité du notariat*, (Extrait des pandectes belges), 1943, nrs 2578 e.v., waarin o.m. een overzicht van de verschillende theorieën en van de rechtspraak wordt gegeven.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

3e Kamer. — 27 April 1948.

Voorzitter : M. Dellois.

O. M. : M. Dumont.

Pleiters : Mrs Nauwelaers en M. Willems.

Schadevergoedingsactie van de staat tegen politieke delinquenten. — Bewijslevering. — Houding van de rechter t.a. hiervan. — Rechtspraak van krijgsgerechten.

Wanneer de staat schadevergoeding eist van een politiek delinquent, is hij, evenals ieder ander eiser, verplicht het bewijs te leveren omtrent de schuld, de schade en het causaal verband. De bewijslevering moet in de door de wet bepaalde vormen geschieden voor de rechter, rechtsprekend in het hem onderworpen geschil, ongeacht de omstandigheid dat de aangehaalde feiten van algemene bekendheid of door de rechter reeds uit persoonlijke wetenschap gekend zouden zijn.

De bewijzen en vermoedens die door een zelfs massale rechtspraak van de krijgsgerechten werden aanvaard, en waarop de staat zich beroept, onthefte deze laatste niet van de verplichting de bewijslevering overeenkomstig de hogervermelde regel te voeren.

Belgische Staat (Ministerie van Financiën) t/ O.

Overwegende dat verweerder op 29 Mei 1947 tot twee jaar gevangenisstraf werd veroordeeld wegens inbreuk op artikel 118bis SWB.; dat de eis tot betaling strekt van een geldsom groot 100.000 fr. tot het vergoeden der schade die aan aanlegger werd berokkend, naar luid der dagvaarding door de handelingen van verweerder; dat er met deze uitdrukking op het lidmaatschap van het V.N.V. was gedoeld, zoals later uit de conclusie van aanlegger moest blijken;

Overwegende dat aanlegger zoals om het even welke aanlegger de last is opgelegd een driedig bewijs te leveren : schuld, schade, causaal verband; dat hem niettegenstaande de strafveroordeling van verweerder hoe rechtmatig en gegrond ook, de zware moeite niet wordt gespaard de twee laatste elementen behoorlijk in het licht te stellen;

Overwegende dat het daarbij niet overbodig voorkomt elementaire principes te herinneren; dat volgens leer en rechtspraak geen Rechter een feit voor waar mag houden zolang dit voor hem zelf op tegenspraak en in de door de wet bepaalde vormen niet is bewezen; dat zulks blijft gelden al ware het zelfs dat het betwiste feit van algemene bekendheid zou zijn, al ware het zelfs dat het door de Rechter zelf bestatigd zou geworden zijn maar buiten de behandeling der voor hem aanhangig gemaakte zaak; dat er inderdaad aan deze partij tegen dewelke een feit wordt aangevoerd de gelegenheid dient verschafte over dat feit te redetwisten en hare zienswijze daaromtrent kenbaar te maken ne inauditus condemnatur (Cf. Laurent, XIX, 83; Baudry — Lacantinerie, Obl. III, 2056, I, vooral in fine; Planiol en Ripert, Obl. II, 1416, Colin et Capitant, uitgave 1924, II, blz. 198; De Page, III, 716);

Overwegende dat het dientengevolge niet volstaat dat aanlegger zich op een zelfs massieve rechtspraak beroept der Krijgsrechtmachten; dat het duidelijk is dat aanlegger voor die Rechtsmachten de vereiste bewijzen of presumpties heeft voorgelegd; dat zulks hem nochtans van de zware last niet ontslaat in het onderhavige geschil dezelfde bewijzen en presumpties opnieuw voor te leggen, zodat verweerder O. niet veroordeeld worde krachtens hem onbekend gebleven argumenten en deducties;

Overwegende dat door aanlegger wordt aangevoerd dat het slechte moreel der aanhangers van het V.N.V. in rechtstreekse verhouding stond met het hoge moreel der Duitse soldaten; dat aanlegger dit argument niet verder ontwikkelt; dat hem dan ook overbleef in het licht te stellen dat de handelingen van verweerder O. bij voorbeeld de ontruiming van het Belgisch grondgebied belemmerden; dat er daaromtrent door aanlegger geen presumptie aan de betwisting van verweerder en aan de beoordeling der Rechtbank wordt onderworpen;

Overwegende dat het onder zulke gegevens onmogelijk voorkomt een wettig bereneerde veroordeling van verweerder uit te spreken;

Gezien de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Om deze redenen :

De Rechtbank, (.....);

Verklaart de eis ongegrond, enz.

NOOT : De in het Rechtskundig Weekblad reeds gepubliceerde rechtspraak van de verschillende kamers der burgerlijke rechtbank te Brussel is vermeld onder het vonnis van 25 Maart 1948, R.W. 1947-1948, 1154.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

26 Januari 1948.

Voorzitter : M. Hellemans.

Rechters : MM. Gerard en Croonen.

Pleiters : Mrs. De Ridder en Corselis.

Ouderlijke macht. — Uitoefening daarvan tijdens het huwelijk, alleen door de vader. — Gevolgen.

Krachtens art. 371 B.W. wordt de ouderlijke macht tijdens het huwelijk alleen door de vader uitgeoefend. De moeder kan derhalve niet eigenmachtig kinderen aan het gezag van de vader onttrekken; slechts wanneer de ouderlijke macht door de vader misbruikt wordt, kan zij zich tot de rechtbank wenden met het verzoek de gegeven bevoegdheden te wijzigen of te verplaatsen.

Het aanbod van bewijs door getuigen, dat de vader geen voorbeeldige echtgenoot zou zijn, is als niet terzake dienend onontvankelijk.

Houtekier t/ Bosmans.

Aangezien de eiser bij geregistreerd exploit van deurwaarder Joseph Alpaert te Mechelen, d.d. 15 Februari 1947, de verweerster liet dagvaarden ten einde : zich te horen veroordelen om binnen de 24 uur van het te vellen vonnis, de kinderen Frans, Anna, Jozef, Rosa, Aloïs Houtekier en Adolf, Cyrilla, Jozef, Rosalia, Aloïs Houtekier, respectievelijk geboren op 11 September 1936 en op 17

December 1933, af te staan aan eiser, samen met al hun klederen en persoonlijke effecten;

En bij gebreke zulks te doen, eiser te horen machtingen vonnis te doen uitvoeren door een deurwaarder naar zijn keuze; verweerster te horen veroordelen tot de kosten; het vonnis uitvoerbaar te horen verklaren niettegenstaande verzet of beroep en zonder borgstelling;

Aangezien de eiser laat gelden dat de verweerster, zijn echtgenote hem sedert geruimen tijd heeft verlaten en de twee kinderen, gesproten uit het huwelijk, met zich nam en ze thans nog behoudt; dat die kinderen respectievelijk de 17 December 1933 en 11 September 1936 geboren zijn en dus oud genoeg geworden zijn om de moederlijke zorgen niet meer bestendig nodig hebben; dat de verweerster overigens niet in voldoende mate voor de opvoeding der kinderen kan zorgen;

Aangezien de eiser zich steunend op het ouderlijk gezag, beide kinderen opeist om ze bij zich op te voeden en over hen het vaderlijk gezag uit te oefenen;

Aangezien naar luidt van de bepalingen van artikel 372 van het Burgerlijk Wetboek, het kind onder gezag van zijn ouders blijft zowel van zijn vader als van zijn moeder, tot aan zijn meerderjarigheid of zijn ontvoogding; dat bedoeld gezag gedurende het huwelijk door de vader alleen wordt uitgeoefend (artikel 373 B. W. B.) zodat in werkelijkheid de moeder slechts een toezicht kan uitoefenen op de wijze waarop de vader gebruik maakt van het voordeel hem bij artikel 373 van het Burgerlijk Wetboek verleend en zich gebeurlijk tot de Rechtbank kan wenden om een wijziging of een verplaatsing van een der attributies van de ouderlijke macht aan te vragen, indien de belangen van het kind klaarblijkelijk en ernstig in gevaar gebracht zijn;•

Aangezien de verweerster het bewijs niet overlegt dat de eiser de ouderlijke macht niet op behoorlijke wijze kan en zal uitoefenen en dus klaarblijkelijk tegen de welbegrepen belangen van de kinderen indruist;

Dat zij weliswaar aanbiedt te bewijzen door alle middelen van recht, een reeks feiten; doch dat deze feiten ter zake niet dienend zijn, vermits zij alleen, indien zij bewezen waren, zouden aantonen dat eiser geen voorbeeldige echtgenoot is;

Dat het aanbod dienvolgens niet ontvankelijk is; Aangezien de beschikkingen van artikelen 2, 34, 36, 37, 40, 41 der wet van 15 Juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken werden nageleefd;

Om deze redenen :

de Rechtbank, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, verklaart de eis gegrond, veroordeelt dienvolgens de verweerster om binnen de veertien dagen na de betekening van het vonnis, de kinderen 1° Frans Anna Jozef Rosa, Aloïs Houtekier en 2° Adolf Cyrilla Jozef Rosalia Aloïs Houtekier, respectievelijk geboren op 11 September 1936 en 17 December 1933, af te staan aan eiser samen met al hun klederen en persoonlijke effecten; bij gebreke zulks te doen, machtigt eiser het vonnis te doen uitvoeren door een deurwaarder naar zijn keuze;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, uitgenomen wat de kosten betreft.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

2e Kamer. — 23 Januari 1948.

Voorzitter : M. Van den Bossche.
Rechters : M.M. Claeys en Le Fevere de ten Hove.
O. M. : M. Bonte.

Getuigenverhoor. — Verzoek tot verlenging. — Vermelding bij vergissing in proces-verbaal dat het getuigenverhoor is afgehandeld.

Wanneer de rechter-commissaris een getuigenverhoor bij vergissing als afgehandeld verklaart, onmiddellijk na dat een verzoek tot verlenging in het proces-verbaal is aangetekend, kan desondanks bij oproeping, de rechtbank de aanvraag tot verlenging onderzoeken, vermits het sluiten van een getuigenverhoor door de rechter-commissaris geen rechterlijke beslissing uitmaakt en geen gezag van gewijsde kan bekomen. (R.v. art. 280.)

Denolf t/ Wilderyckx.

Overwegende dat verzoeker vraagt om het getuigenverhoor dat hem toegestaan werd te verlengen met zes maand;

Gehoord in zijn verslag den heer rechter-commissaris Pierre Donck;

Overwegende dat de vraag tot verlenging reeds tijdens het enkwest zelf gesteld werd en geakteerd; dat er dan ook niet dient opgelet indien onmiddellijk na het akteren van deze vraag de rechter-commissaris bij vergissing het enkwest gesloten verklaard heeft; dat deze materiële vergissing ontstaan uit eenvoudige kracht der gewoonte geen beletsel kan zijn om de geakteerde vraag tot verlenging te onderzoeken;

Dat zij overigens geen gerechtelijke beslissing uitmaakt en geen de minste kracht van gewijsde kan bekomen;

Overwegende dat Meester D'Hoest, voor de partij Wilderyckx verklaard zich niet te verzetten tegen de vraag tot verlenging;

Dat verschillende getuigen niet onderhoord werden en dat kan aangenomen worden dat hun afwezigheid in het geheel niet aan de partij Denolf te wijten is;

Om deze redenen :

De Rechtbank, wijzende in eerste aanleg en op tegenspraak, alle andere besluiten als ongegrond verwerpende, beveelt dat het enkwest in zake met zes maand verlengd zal zijn;

Kosten voorbehouden.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e kamer — 29 April 1948.

Voorzitter : M. Desolre.

Rechters : MM. Blockx en R. Jacobs.

Pleiters : Mrs. Van der Poorten en J. De Smedt.

Levensonderhoud na echtscheiding. — Kan gevorderd worden na de huwelijksontbinding, ook wanneer geen voorbehoud gemaakt wordt. — Bepaling van het bedrag van het levensonderhoud.

De alimentatievordering krachtens art. 301 B. W. kan na de huwelijksontbinding nog worden ingesteld, ook wanneer ten aanzien daarvan ter gelegenheid van de eis tot echtscheiding geen enkel voorbehoud wordt gemaakt.

Het bedrag van het levensonderhoud moet worden bepaald naar evenredigheid van de behoeften en inkomsten der respectievelijke partijen op de dag dat door de rechtbank de echtscheiding wordt toegelaten; bij deze bepaling moet evenwel rekening worden gehouden met de goederen die de vrouw door de verdeling der gemeenschap verkrijgt.

X / Y.

(.....);

Aangezien de eis strekt tot de toekenning van een maandelijks onderhoudsgeld van fr. 3.000,— op grond van art. 301 B. W. B.;

Aangezien de echtscheiding tussen partijen en ten laste van verweerder toegestaan werd bij vonnis dezer Rechtbank op 20 Januari 1947, en regelmatig overgeschreven werd, dat bij zelfde vonnis verweerder tot het bewijs van zekere feiten toegelaten werd tot staving van zijn eis in echtscheiding;

dat verweerder echter zijn eis nog niet terug voorgebracht heeft;

Aangezien aanlegster, wanneer haar eis in echtscheiding voor de Rechtbank gepleit werd, geen onderhoudsgeld vroeg en ook geen voorbehoud maakte;

Dat derhalve verweerder de niet-ontvankelijkheid van de huidige eis opwerpt;

Aangezien, door geen enkele wettekst een termijn bepaald wordt voor het vorderen van een onderhoudsgeld op voet van art. 301; dat er ook geen enkel verval in de wet voorzien wordt;

Dat het onderhoudsgeld in art. 301 B. W. B. voorzien, trouwens en vooral het karakter heeft van een vergoeding aan de niet-schuldige echtgenote toegekend in vervanging van het door de echtscheiding opgeheven recht op hulp; dat om die reden de rechtsleer dan ook van oordeel is dat het steeds kan gevorderd worden, zelfs na de uitgesproken echtscheiding en zelfs wanneer er geen voorbehoud gemaakt werd; (Piérard II, nr 763);

Dat trouwens in de meeste gevallen, zulke vergoeding slechts definitief zal kunnen beraamd worden na de deling en vereffening van de gemeenschap, omdat eerst op dat ogenblik de inkomsten van beide partijen met zekerheid kunnen bepaald worden;

Dat de eis dus wel ontvankelijk is;

Aangezien echter, wat de grond betreft, enkel rekening mag worden gehouden met de toestand van partijen op de dag der uitspraak van het vonnis dat de echtscheiding toestaat, rekening gehouden nochtans met de goederen die de vrouw bekomt door de deling van de gemeenschap;

Aangezien in huidige geval, aanlegster niets bekwaam; dat het enig of minstens het voornaamste goed dat deel uitmaakte van de gemeenschap, namelijk een handelsfonds, door verweerder reeds in 1943 aan zijn vader, die toen 58 jaar oud was, overgedragen werd;

Dat verweerder geen bewijs betreffende zijn inkomsten voorbrengt;

Dat aanlegster door de openbare onderstand ondersteund wordt;

Dat het onderhoudsgeld dus billijk kan worden bepaald op fr. 2.000,— per maand betaalbaar op voorhand en voor de eerste maal op 1 Mei aanstaande;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende, Rechtdoende op tegenspraak,

Verklaart de eis ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt verweerder tot betaling aan aanlegster der som van 2.000 frank per maand vanaf 1 Mei aanstaande, betaalbaar op voorhand en ten huize van aanlegster;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE HASSELT

6 Maart 1948.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : M.M. Pexters en Leen.

O. M. : M. Frémault.

Pleiters : Mrs Byvoet en Van Noorbeek.

Hoger beroep (in strafzaken). — Aangetekend door een bijzonder gemachtigde. — Schriftelijke bijzondere én geregistreerde volmacht op straf van niet-ontvankelijkheid vereist.

Wanneer in strafzaken door een bijzonder gemachtigde hoger beroep wordt aangetekend, is een schriftelijke bijzondere volmacht vereist, die bij de akte van hoger beroep gevoegd wordt. Deze bijgevoegde bijzondere volmacht moet geregistreerd zijn. Bij niet-nakoming van één dezer vereisten is het hoger beroep niet ontvankelijk.

O. M. en b. p. Kersten en Verzekeringsmij « La Paix »
t/ Houben P.

Overwegende dat Mter Van Noorbeek, advocaat te Hasselt, volmachtdrager van betichte Houben, bij akte van 8 December 1947, beroep aantekende tegen een vonnis van de politierechtbank te Hasselt, dd. 4 December 1947, dat tegen deze de veroordelingen uitsprak aangehaald in de kwaliteiten van tegenwoordig vonnis;

Dat de volmacht van Mter Van Noorbeek niet aan registratie werd onderworpen;

Overwegende dat de burgerlijke partij Kersten, die in eerste aanleg een schadevergoeding eiste van 1.800,— frank en hiervan 750,— frank toegewezen kreeg voor onbruikbaarheid van haar auto gedurende zes dagen, persoonlijk beroep aantekende bij akte dd. 12 December 1947;

Wat het beroep van betichte Houben betreft :

Overwegende dat het recht om beroep aan te tekenen in strafzaken een persoonlijk recht is, voorbehouden aan de personen opgesomd in artikel 202 van het Wetboek van Strafvordering, dat uit de tekst van artikel 204 van hetzelfde Wetboek blijkt dat betichte zich voor deze rechtshandeling enkel kan doen vertegenwoordigen door een bijzondere volmachtdrager;

Overwegende dat de rechtbanken alvorens een beroep te ontvangen, dienen na te gaan of het regelmatig werd aangetekend;

Dat dienvolgens, wanneer een beroep wordt aangetekend door een volmachtdrager, de rechtbanken moeten nagaan of deze, op het ogenblik van de ondertekening van de akte van beroep, in bezit was van de vereiste volmacht;

Overwegende dat derhalve de rechtspraak een schriftelijke volmacht vereist dewelke aan de akte van beroep moet gehecht worden (Rép. prat. du droit Belge, V°, Appel en matière répressive, n° 27 en 28 en de aldaar aangehaalde rechtspraak, vooral Cass. 21-10-1912, Pas. 1912, I, 428);

Overwegende dat de wet op de registratie de verplichting oplegt de akten der griffie te registreren en luidens artikelen 19, 1° en 26 derzelfde wet dit ook geldt voor de akten die dienen gehecht te worden aan de akten der Griffie (Cass. 9-9-1947, R. W. 16-11-1947, kol. 282);

Overwegende dat de betichte tevergeefs opwerpt dat het besluit van 26 Juni 1947 betreffende het zegelrecht niet vereist dat de volmachten zouden gezegeld en geregistreerd worden;

Overwegende dat het zegelrecht en registratie twee verschillende voorwerpen hebben en uit de eerste lijnen van het verslag aan de Regent blijkt dat het Regentbesluit van 26 Juni 1947 op het zegelrecht geen wijziging heeft willen brengen aan het koninklijk besluit van 30-11-1939, betreffende de registratie en in strijd met hetgeen door betichte wordt beweerd, artikel 8 van eerstgenoemd besluit niets vermeld betreffende de registratie;

Dat trouwens de volmacht niet moest geregistreerd worden als dusdanig, maar als akte gehecht aan de akte van beroep;

Overwegende dat een tegenstrijdige zienswijze van het beheer der Financiën geen wijziging kan brengen aan deze principes, die klaar en duidelijk uit de wetteksten blijken;

Dat het beroep van betichte Houben bijgevolg niet ontvankelijk is;

Wat betreft het beroep van de burgerlijke partij Kersten : (zonder belang);

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak, in graad van beroep, in zake van enkele politie, verklaart het beroep van betichte Houben niet ontvankelijk; (het overige zonder belang.)

NOOT: De advocaat, die namens een verdachte of burgerlijke partij vóór de Politierechtbank bij volmacht verschijnt, voorziet deze volmacht doorgaans niet van een fiscale zegel en laat deze volmacht ook niet registreren.

Met dezelfde ongeregistreerde volmacht wordt ook in voorkomend geval hoger beroep en cassatie door de raadsman aangetekend.

Een arrest van het Hof van Verbreking van 26 September 1947 (R. W. 1947-1948, 282) zegt, dat voorziening in verbreking door tussenkomst van een bijzondere gemachtigde nietig is zo de akte van lastgeving niet is geregistreerd geworden, formaliteit welke verplichtend is luidens art. 26 van het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten en art. 417 van het Wetboek van Strafvordering en derhalve de niet-ontvankelijkheid met zich sleept.

Het vorenstaande vonnis van de Correctionele Rechtbank te Hasselt verklaart onontvankelijk het hoger beroep ingesteld namens verdachte door een advocaat-volmachtdrager tegen een vonnis van de Politierechtbank, omdat de volmacht niet geregistreerd was. De akte van hoger beroep is dus nietig.

Noch het arrest van het Hof van Verbreking, noch het vonnis van de Correctionele Rechtbank te Hasselt, halen een wetsartikel aan, bepalende dat een niet-geregistreerde akte — laat staan een volmacht — nietig zou zijn.

De wet van 22 Frimaire jaar VII, welke met talrijke eropvolgende wijzigingen deze stof beheerste, beschikte bij art. 34 dat de deurwaardersexploaten welke binnen de wettelijke termijn — vier dagen — niet geregistreerd werden, nietig waren; doch bepaalde voor de andere akten die niet binnen de voorgeschreven termijn werden geregistreerd, geen nietigheid maar slechts boeten.

De « Pandectes Belges » t. 119 (Tributs et Impôts - Droits d'Enregistrement) sommen al de sancties op (nrs 125 en volg.), namelijk: de voorziene boeten en de nietigheid van de deurwaardersexploaten doch van geen andere stukken.

Het Répertoire pratique du Droit belge, t. IV, verschenen vóór het van kracht worden van het K.B. van 30 November 1939, vat op bl. 603 als volgt de regeling samen:

« n. 384. Les prescriptions de nos lois d'enregistrement ne sont point sanctionnées par des nullités, mais par des amendes.

n. 385. Il n'existe qu'un seul cas de nullité, celui de l'art. 34: l'exploit non enregistré dans le délai-légal est nul. »

Zie ook: Victor Gothot, Cours de Droit fiscal, T. I. — Introduction générale et Droits d'Enregistrement, Liège 1930, p. 17, n° 32: Unique nullité prononcée par le droit fiscal: Il n'existe plus qu'un seul cas de nullité prononcée par la loi organique, celui de l'art. 34: l'exploit non enregistré dans le délai légal est nul.

Ibidem, p. 66, n° 117: « On sait déjà que, à l'exception des exploits, les actes publics ou privés restent pleinement valables nonobstant le défaut d'enregistrement dans le délai légal ».

In Les Nouvelles, Procédure Pénale, t. II, vol. I, bl. 421, nrs 72 en volg., en t. I, vol II, bl. 695, nr 159 en volg., wordt de rechtspraak verzameld betreffende de volmachten voor hoger beroep en verklaring van verbreking.

Indien wij de aldaar aangehaalde rechtspraak onderzoeken, vinden wij arresten van het Hof van Verbreking die de voorziening tot verbreking nietig verklaren wegens niet geregistreerde lastgeving, doch steeds op grond van de art. 36, 47 of 68, § 1, 36° en 51° van 22 Frimaire an VII.

Geen enkel van deze artikelen legt de nietigheid op. De wet van 22 Frimaire VII houdt sancties bij art. 33 voor de notarissen, bij art. 34 voor de deurwaarders (enig geval van nietigheid), voor de Griffiers bij art. 35, voor secretarissen bij art. 36, enz. en beperkt zich tot boeten.

Thans grijpt men steeds terug naar de oude betwistbare rechtspraak van vóór het K. B. van 30 Nov. 1939, en wordt uit het oog verloren dat dit alles achterhaald is door de nieuwe beschikkingen van dit Koninklijk Besluit.

* * *

Ingevolge art. 204 Wetboek van Strafvordering, dient elke bijzondere lastgeving voor het instellen van hoger beroep aan de akte van hoger beroep gehecht te worden.

Over de registratie van de « aangehechte stukken » zie Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat, deel 91, Jan. 1942, nr 18272.

Het lijkt wel niet betwistbaar dat de volmacht waarmede hoger beroep wordt aangetekend, aan de akte van hoger beroep dient gehecht te worden.

Art. 417 W. Strafvordering, aangehaald in het voormeld arrest van het Hof van Verbreking, bepaalt dat de lastgeving van deze die de voorziening tot verbreking ondertekent, aan de akte dient gehecht. (Zie hierover ook de rechtspraak aangehaald door het vonnis van de Corr. Rechtbank te Hasselt, hiervoren.)

Art. 1, K. B. van 30 Maart 1893, beschikt dat de registratierechten waartoe de akten in de Hoven van Verbreking en Beroep en in de rechtbanken aanleiding geven, vereffend worden door de griffiers. Het is dus de griffier die met de akte van hoger beroep de volmacht ter registratie moet aanbieden.

Art. 417 gewaagt van geen nietigheid.

* * *

Het K. B. van 30 Nov. 1939 (nr 64) houdende het Wetboek van de Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten (Staatsblad 1 December 1939) beschikt bij art. 19, 1° o.m., dat de gerechtelijke akten met inbegrip van de akten van griffiers of de vóór hen verleende akten binnen de bij art. 32 gestelde termijnen moeten geregistreerd worden.

Art. 26 legt de registratie op van elke akte of geschrift

die aan de krachtens art. 19, 1° verplicht registreerbare akte worden gehecht.

Artt. 41 en 42 vermelden de sancties welke beperkt worden tot een boete, verbeurd door de personen die binnen de voorgeschreven termijn de akten of verklaringen niet hebben doen registreren.

De griffier die art. 26 overtreedt, stelt zich bloot aan een boete van 100 fr.

In de « Commentaar op het Wetboek der Registratie, Hypotheek- en Griffierechten » door E. en F. Genin, Brussel 1941, wordt bl. 30, nr 50 en volg., op de voornaamste nieuwigheden van het Wetboek gewezen. Zo wordt in het licht gesteld onder nr 56 dat, in tegenstelling met de beschikking van art. 34 van 22 Frimaire jaar VII — welk afgeschaft werd — het niet binnen de gestelde termijn geregisteerde deurwaardersexploot slechts aanleiding geeft tot een fiscale boete en niet meer de nietigheid van de akte voor gevolg heeft.

Wij besluiten: Noch het arrest van het Hof van Verbreking van 29 Sept. 1947, noch het hierboven gepubliceerd vonnis van de Corr. Rechtbank te Hasselt voeren enige wetsbepaling aan, die de niet-geregisteerde akten — in casu: de volmacht voor de voorziening in verbreking of voor de aantekening van het hoger beroep — zelfs maar stilzwijgend als nietig bestempelt.

O.i. kan er als sanctie slechts van een boete spraak zijn. Over de vraag of de volmachten moeten geregistreerd worden, raadplege men ook Journal des Tribunaux nr 3769 van 23 Mei 1948, bl. 323, waar het antwoord van de heer Minister van Financiën op een parlementaire vraag van 27 April 1948 door Mr Philippart wordt weergegeven.

Het antwoord luidt bevestigend; doch over de sancties — wat van hoofdzakelijk belang is — wordt noch in de vraag noch in het antwoord gerept.

Edg. V. D.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 13 Mei 1948.

Voorzitter: M. Reyniers.

Rechters: M.M. De Baillie en Overfeldt.

Pleiters: Mrs Pauwels en Lefèvre.

Koop en verkoop. — Ondengdelijke levering. — Vaststelling daarvan op initiatief van de koper.

Wanneer het geleverde goed van een hoedanigheid is, die niet overeenstemt met die welke in de overeenkomst is bedongen, behoort de koper dit op tegensprekelijke wijze te doen vaststellen.

De Sutter t/ Gelders.

Overwegende dat de vordering strekt tot de betaling door verweerder van 55.418,40 frank als prijs van plantaardappelen volgens factuur dd. 10 November 1947;

Wat betreft de bevoegdheid:

Overwegende dat verweerder, die te Genck woont, ten onrechte opwerpt dat de Rechtbank van Koophandel te Gent onbevoegd is ratione loci om van de zaak kennis te nemen;

dat de algemene verkoopvoorwaarden duidelijk op de keerzijde van de factuur gedrukt, inderdaad uitdrukkelijk bepalen dat de kopers zich aan de bevoegdheid van de Rechtbank van Gent onderwerpen;

Overwegende dat verweerder's reclamaties betreffende de kwaliteit van een deel van de waar niet wegneemt dat hij de factuur aanvaard heeft voor de rest en ook wat de verkoopvoorwaarden aangaat;

Ten gronde:

Overwegende dat het aan verweerder, als koper, behoorde de defecte kwaliteit van de waar tegensprekelijk te doen vaststellen (zie studie de Bersaques, Jur. Com. Fl., 1927, n° 4745; Gent, 11 Maart 1931, eod. loco, n° 5132; Gent, 30 Februari 1937, eod. loco, n° 5771; Brussel, 13 December 1947, Jur.

Com. Brux., 1948, 93 en vlg.; vergl.: Brussel, 29 November 1947, eod. loco);

Overwegende dat het initiatief door eiser genomen ten einde de kwaliteit van de aardappelen door de S. C. Socoplant te doen nazien, verweerder van voormelde verplichting niet vrijstelde;

Overwegende dat verweerder het eens was om Socoplant als deskundige te zien optreden, doch thans de waarde betwist van het verslag door voornoemde firma uitgebracht, omdat hij van de werkzaamheden van de deskundige niet tijdig werd verwittigd, zodat hij zijn onderzoek niet heeft kunnen bijwonen;

doch overwegende dat verweerder in zulk geval eiser had dienen te waarschuwen dat hij geen waarde aan de tussenkomst van Socoplant kon hechten en zelf gerechtelijk of in der minne een regelmatig deskundig onderzoek had dienen te bevestigen;

Overwegende dat waar verweerder de beweerde defecte kwaliteit van de waar zou moeten bewijzen en niet bewijst, hij de prijs ervan verschuldigd blijft;

Overwegende dat eiser op grond van het verslag van Socoplant, aangenomen heeft dat er 225 kg. ongeschikte knollen aanwezig waren en dat de factuur uit dien hoofde met 630,— frank moet verminderd worden, zodat hij slechts de betaling kan eisen van 54.788,40 frank;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Makende melding dat

Verklaart de vordering ontvankelijk en uitspraak doende ten gronde, verwijst verweerder aan eiser te betalen de som van 54.788,40 frank, met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding.

BIBLIOGRAPHIE

Mr. S. J. FOCKEMA ANDREAË: **Rechtsgeleerd Handwoordenboek**. Verklaring van rechts- en bestuurs-termen in Nederland gebruikelijk, voor studie en praktijk. Groningen-Batavia, Wolters' uitgevermaatschappij, 1948, XIX-339 blz.

Het is geen overbodige moeite, zoals dit maar al te dikwijls het geval is, de inleiding van dit pas verschenen Rechtsgeleerd Handwoordenboek te lezen. De schrijver verstrekt daarin een aantal interessante gegevens omtrent de onvermijdelijkheid van het zich vormen ener rechtsgeleerde vaktaal, omtrent de geschiedenis van de Nederlandse juristen-vaktaal en de daarmee verbandhoudende publicaties, waarna hij bestaansrecht, doel en middelen van zijn eigen werk uiteenzet.

De opzet van Mr. Fockema Andreae was geen andere dan een « eenvoudig voorwerp van algemeen gebruik » te leveren: een hulpboek voor de jurist met geen ander doel dan « de herinnering te hulp te komen; eerste aanwijzingen te geven; soms ook misplaatste schroom voor afwerende vaktermen te bestrijden. » Opgenomen werden: de woorden, die aan de rechts- en bestuurstaal eigen zijn, alsmede de algemeen-gangbare woorden, die in het rechtsleven een aparte betekenis-nuance hebben. Binnen dit kader is gestreefd « naar volledige objectieve weergave, vrij van enige strekking. De bewerkster wil niet optreden als voorstander ener taal-

kundige, semantische, grammaticale wets- en rechtsinterpretatie. Neigingen tot purisme, zoals de Renaissance-litteratoren ten opzichte van de rechtstaal bezielde en zoals ze ook de commissie der Nederlandse Juristenvereniging in 1912-1916 heeft beheerst, zoeke men hier evenmin als enige voorkeur voor ongewone of ouderwetse woorden» (blz. IX). Daar een rechtswordenboek geen juridische encyclopedie en evenmin een trefwoordenboek op de wetgeving is, en ook met het oog op de noodzakelijke beperking, is vooral de nadruk gevallen op de algemene rechtspraktijk en de grote centrale codificaties. De inhoud heeft Mr. Fockema Andreae menen te moeten beperken tot de rechtstaal van het Rijk der Nederlanden, dus met uitsluiting in de eerste plaats van het Nederlands taalgebied in België. Hij beroept zich hiervoor op een eis van wetenschapseconomie en ook op het feit, dat hij op taalkundig gebied geen vakman is.

Ofschoon in de inleiding wordt geschreven «dat een eventuele herdruk wel zeer vermeerderd en verbeterd zal moeten zijn», waardoor elke kritiek bij voorbaat ontzenuwd wordt — kan van dit Rechtsgeleerd Handwoordenboek getuigd worden, dat het reeds in zijn huidige vorm zonder twijfel een kostbaar werk-instrument vormt voor ieder Nederlandstalig jurist. De woordenlijst telt 339 in twee kolommen gedrukte bladzijden. Bij de meeste woorden zijn de artikelen van de verschillende wetboeken en wetten, waarin zij gebezigd worden, vermeld. Ook is aandacht besteed aan de terminologie van reeds afgeschafte wetten, die in het Nederlands rechtstelsel sporen hebben nagelaten.

Mr. Fockema Andreae zal het de Vlaamse recensent hopelijk niet kwalijk nemen, wanneer die, ondanks grote waardering voor de degelijkheid en de bruikbaarheid van zijn woordenboek, een paar bezwaren naar voren brengt. Een eerste bezwaar is dan het opnemen zonder enige kritiek, van overduidelijk talrijke uit het Frans en het Latijn afgeleide woorden, waarvoor even goede Nederlandse woorden bestaan. Bij wijze van voorbeeld zij hier slechts verwezen naar de woorden op blz. 69-73, die bijna alle door Nederlandse termen kunnen en in de praktijk gelukkig ook vervangen worden. Indien een jurist wellicht principieel geen taalpurist moet zijn, lijdt het toch geen twijfel, dat hij het «compareren», het «compelleren», het «condemneren», het «confineren», enz. beter achterwege kan laten. Sedert het verslag van de Nederlandse Juristenvereniging over de Nederlandse rechtstaal (1912-1916) is de taal van de Nederlandse rechtstaal en doctrine er onmiskenbaar op verbeterd en wat belangrijk is, ook verstaanbaarder geworden voor de gewone sterveling. Als voorbeeld moge aangehaald worden de verschillende drukken van Anema's Bewijsrecht in Asser's Handleiding.

Het andere bezwaar betreft de beperking van de inhoud tot de rechtstaal van Nederland en de opmerking van de schrijver dat «de in België verschenen Nederlands-Franse en Frans-Nederlandse rechtswordenboeken met voorzichtigheid moeten gebezigd worden *vanwege het niet onbelangrijke verschil tussen de Belgische en Nederlandse rechtstaal*». (blz. XI).

Deze opvatting en deze beoordeling zijn te betreuren en zijn onjuist. Er bestaat geen enkel wezenlijk verschil tussen de Nederlandse rechtstaal van België en Nederland. Het is niet verantwoord om op grond van enkele verschillende rechtsinstituten, waaraan vanzelfsprekend een verschillende terminologie werd gegeven, of op grond van de in België tijdelijk heersende vertalings-misères en onvolkomenheden tot een belangrijk verschil tussen de rechtstaal te besluiten. De Nederlandse jurist mag niet vergeten, dat het nog geen twintig jaar geleden is, dat het hoger onderwijs en het gerecht in België Nederlands werden «gemaakt» en dat de thans

in België verschijnende Nederlandstalige rechtstaal en doctrine nog vaak en begrijpelijkerwijze als té letterlijk uit het Frans vertaald voorkomt. Dat dit slechts een voorbijgaand en geen algemeen verschijnsel is, daarvan getuigen reeds menige recente publicaties, zoals o.m. het werk van Van Dievoet over het burgerlijk recht in België en Nederland van 1800 tot 1940. De Vlaming, die voor de «rechten» van de Nederlandse taal in België gestreden heeft en nog strijdt, zal zich terecht mogen ergeren, wanneer de taalbroeders uit het Noorden geen begrip aan de dag leggen voor de vele moeilijkheden, die hij heeft moeten en nog te overwinnen heeft.

Deze enkele bedenkingen en het feit, van de steeds nauwer wordende juridische samenwerking tussen België en Nederland mogen schrijver en uitgever aansporen om bij een eventuele tweede druk in overweging te nemen, of het Rechtsgeleerd Handwoordenboek niet zó kan samengesteld worden, desnoods met de medewerking van een Belgisch jurist, dat het ook voor de Nederlandstalige rechtsgeleerde in België een even volwaardig werkinstrument als nu voor zijn collega uit Nederland kan worden.

D. W.

WETGEVING

BESLUIT van de Regent van 20 Mei 1948 tot instelling van een studiec commissie tot herziening van het Wetboek van militair strafrecht en van de regelen betreffende de bevoegdheid der militaire rechtsmacht.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Op de voordracht van de Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. Een commissie wordt ingesteld belast met het bestuderen van de herziening van het Wetboek van militair strafrecht en van de regelen betreffende de bevoegdheid van de militaire rechtsmacht.

Art. 2. De commissie bestaat uit:

De Voorzitter: Gilmet, J., raadsheer in het Hof van Beroep te Brussel.

De leden: de Jaer, B., eerste Substituut-auditeur-generaal; de la Vallée Poussin, P.-A., ondervoorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel; Daliers, P., krigsauditeur te Brussel; Gilissen, J., substituut procureur des Konings te Brussel, aangesteld substituut auditeur-generaal; luitenant-kolonel S. G. B. Adam.

Secretaris: Marchal, J., doctor in de rechten bij het Ministerie van Justitie.

Art. 3. Het mandaat van de voorzitter, van de leden en van de secretaris wordt kosteloos waargenomen.

De kosten van secretariaat zijn ten laste van het departement van Justitie.

WET van 1 Juni 1948 betreffende de minimumleeftijd van de magistraten.

Karel, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Enig artikel. In artikel 7 van de wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting, worden de woorden «vijf en twintig jaar» en «een en twintig jaar»

respectievelijk door de woorden «dertig jaar» en «vijf en twintig jaar» vervangen.

In artikel 18 van die wet, worden de woorden «zeven en twintig jaar» door de woorden «twee en dertig jaar» vervangen.

In artikel 69 van genoemde wet, worden de woorden «dertig jaar», «zeven en twintig jaar» en «vijf en twintig jaar» respectievelijk door de woorden «vijf en dertig jaar», «twee en dertig jaar» en «dertig jaar» vervangen.

In artikel 123 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 52, § 3, der wet van 15 Juni 1935, worden de woorden «vijf en dertig jaar» door de woorden «veertig jaar» vervangen.

In de artikelen 4 en 65 van de wet van 18 Juni 1869 worden de woorden «vijf en twintig jaar» vervangen door «dertig jaar».

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt worde.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene Vergadering op Zaterdag 26 Juni a.s.

Naar aanleiding van zijn aanstaande Algemene Vergadering zond het Verbond der Belgische Advocaten aan zijn leden de hieronderstaande omzendbrief, met het programma van het Congres.

Geachte Confrater,

Het Verbond der Belgische Advokaten zal dit jaar ontvangen worden door de Balie te Luik.

Zijn Algemene Vergadering die zal plaats grijpen op Zaterdag, 26 Juni, te 10 uur, ten Paleize der Prinsbisschoppen zal 's namiddags gevolgd worden door een uitstap en een verrassingspartij te Spa en 's avonds door een banket dat ons wordt aangeboden door de stad Spa.

Deze bijeenkomst zal voor alle advokaten van het land een gelegenheid zijn om elkaar te ontmoeten en de vriendschapsbanden die hen verbinden nader aan te knopen.

Het is nodig dat bij de ouderen, die steeds trouw blijven aan het Verbond, zich de jongeren van alle balies voegen en dat zij ertoe bijdragen onder ons de zo aangename betrekkingen in het leven te roepen die we terugvinden in den schoot van elke balie in onze conferenties der jongeren.

Het is in dien geest dat dit jaar de ontmoeting is ingericht ons door de gastvrijheid onzer Luikse confraters voorbehouden.

Wij rekenen er op dat elkeen het ter harte zal nemen zich met onze inspanning te verenigen opdat het Verbond meer en meer moge gedijen als de grote familie der Belgische balie, waar het ons altijd aangenaam is ons weer te vinden.

Ons talrijk optreden zal ons toelaten met gezag de opvattingen van de balie te doen zegevieren in de grote vraagstukken die aan de orde van den dag zijn.

Wij hopen dat U ons daarbij zult helpen en verzoeken U geachte Confrater, onze confraternele groeten te aanvaarden.

De Algemene Secretaris,
Emmanuel THIEBAULD.

De voorzitter,
Albert LILAR.

ALGEMENE VERGADERING

Luik-Spa : Zaterdag, 26 Juni 1948

10 uur. — Ontvangst door dhr. Stafhouder en de leden van den Raad der Orde te Luik.

10 u. 30. — Algemene vergadering.

Verslagen van de Algemene Sekretaris en van de Algemene Schatbewaarder.
Verkiezingen.

Oprichten van de Nationale Pensioenkas (Verslaggever Mter Th. Collignon).

Het fiskale probleem van het forfait (Verslaggevers Mters Feye, Brussel — Hody, Luik — Van den Berghe, Kortrijk).

De zakenagenten (Verslaggever Mter Emile Jan-son).

Dadelijk na de vergadering, ontvangst door dhr. Gouverneur van de Provincie Luik ten Paleize van het Provinciebestuur.

13 u. 30. — Lunch in het acclimatiseringspark.

Na de lunch, uitstap en verrassingspartij te Spa.

De confraters verplaatsen zich per auto en zullen zo goed zijn het aantal plaatsen aan te geven dat ze ter beschikking van het Sekretariaat kunnen stellen.

19 u. 30. — Ontvangst door het Gemeentebestuur te Spa en banket door de stad Spa in de salons van het Casino.

De deelnemingskosten aan de verscheidene manifestaties (wijn inbegrepen) worden gesteld op 250 frank (150 frank voor de stagedoende advokaten).

De tekeningen dienen gericht aan Mter Victor Lambert, sekretaris van de Raad der Orde, Akademiestraat, 46, te Luik. Storting op P.C.R. n° 1189.67 van Mter Lambert.

Het aantal plaatsen op het banket aangeboden door de stad Spa is beperkt, zodat de deelneming zal moeten worden voorbehouden aan de 250 eerste ingeschrevenen.

De confraters die verlangen te Spa te vernachten kunnen zich wenden tot het Syndicat d'Initiative te Spa dat het nodige zal doen.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Wegens plaatsgebrek zal slechts de volgende week het verslag kunnen verschijnen over de belangrijke voordracht die in het midden der Balie van Antwerpen gehouden werd door Prof. J. P. Haesaert, over: «Organisatie der Verenigde Volken: een failliet?»

RECHTERLIJK LEVEN

DE TOESTAND VOOR HET HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

De Kamers 2, 4 en zijn eentalig Frans.

De Kamers 1 en 3 zijn tweetalig. Waren deze Kamers eentalig Nederlands, dan zou de toestand normaal kunnen genoemd worden.

Nu echter de zogezegde Vlaamse Kamers tweetalig zijn en zij dus evengoed Franse als Vlaamse zaken behandelen, wordt de verhouding ten nadele van deze laatste verbroken.

Doch, er is nog meer. Buiten de zowel Vlaamse als Franse burgerlijke zaken heeft de 1e Kamer nog menigvuldige andere werkzaamheden, zoals disciplinaire of strafzaken tegen magistraten, herzieningen, nationaliteitszaken, enz.

Hoeveel tijd blijft er dan nog over voor de specifieke Vlaamse burgerlijke zaken?

In de 3e Kamer worden twee zittingen op drie besteed aan epuratiezaken. Er blijft dan nog maar één zitting per week over voor de behandeling der Vlaamse en Franse burgerlijke zaken.

Het gevolg hiervan is dat een Vlaamse zaak jaren lang moet wachten alvorens aan de beurt te komen, in ieder geval veel, veel langer dan een Franse.

Er dient toch een middel gevonden te worden om voor deze jammerlijke toestand een oplossing te vinden die het evenwicht herstelt. Het gaat vooral om de rechtmatige belangen van Antwerpen, Mechelen, Turnhout, Leuven, om niet van Brussel te gewagen.

Wij twijfelen niet aan de goede wil van de Magistraten, maar gezien de menigvuldige klachten die in de belanghebbende middens opgaan, hebben wij gemeend, in het belang van ons Gerecht, deze niet te verzwijgen.

MEDEDELINGEN

RECHTSHISTORISCHE TIJDSCHRIFTEN

- Het laatst verschenen nummer (117 van dl. XXX) van de «Revue du Nord», het orgaan van de «Société d'Histoire du droit des pays flamands, picards et wallons»; gepubliceerd onder de auspiciën van de Universiteit te Rijsel, bevat, naast de gebruikelijke mededelingen en boekbesprekingen (vooral gewijd aan werken over leenrecht) en het vervolg-overzicht van de historische literatuur in België, van 1944 tot en met 1947 (van de hand van Prof. J. Dhondt en Dr M. A. Arnould), een viertal artikelen: L. Th. Maes over «Les délits de mœurs dans le droit pénal coutumier de Malines»; Noël Dupire: «Le suffixe-bitis dans l'Ancien Picard»; J. Lestocquois: «Baleine et ravitaillement au Moyen Age»; Maurice Chartier: «En marge de la constitution civile du clergé: les incidents de l'église Sainte Croix à Cambrai (avril 1791)».

* * *

Het vijfde elfde deel (1946-1947) van de «Mémoires de la Société pour l'Histoire du Droit et des Institutions des anciens pays bourguignons, comtois et romands», bevat een twaalfstal uitvoerige studies over het Bourgondische publiek en privaatrecht. Een kroniek geeft de korte inhoud of de teksten weer van de referaten, die in 1946 op het «Congrès bourguignon des sociétés savantes» te Dijon werden gehouden.

* * *

In het laatste nummer (4e serie, 24e en 25e jaar) van de «Revue Historique de Droit français et étranger», (Recueil Sirey, Parijs), het orgaan van de «Société d'Histoire du Droit de Paris», zijn een reeks interessante bijdragen opgenomen betreffende de geschiedenis van het Romeins recht. (o.m. J. Paoli: «Le ius Papirianum et la loi Papiria» en Michel Villet: «L'idée du droit subjectif et les systèmes juridiques romains», en vooral van het middeleeuwse gewoonterecht (o.m. H. Janeau: «L'arbitrage en Dauphiné au moyen âge»; L. Cailteaux: «Les héritiers à deminissant dans le droit coutumier rémois du XIIIe au XVIe siècle»; R. Aubenas: «Une enquête officielle sur les agissements des tuteurs en Languedoc au XIVe siècle», en Rob. Boutruche: «Un lieu de rencontre des civilisations rurales: La Bourgogne pendant le haut moyen âge»). Talrijke boekbesprekingen en een uitvoerige kroniek besluiten deze mooie publicatie.

* * *

- Naast deze drie Franse publicaties, die er op wijzen dat de Franse rechtshistorische wetenschap zeer actief

is, moet ook de aandacht gevestigd worden op het herverschijnen van het «Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte-Germanistische Abteilung» (65e Band, Weimar, 1947), onder leiding van Prof. H. Mitteis (Berlijn). Het is een boekdeel van ongeveer 500 bladzijden, waarin de meest vooraanstaande Duitse huidige rechtshistorici een 18-tal artikels en een 20-tal uitvoerige boekbesprekingen hebben gepubliceerd. Via deze weg vernemen wij, dat in Augustus 1947 te Marburg een congres der Duitse rechtshistorici heeft plaats gehad, waaraan ook door buitenlandse geleerden werd deelgenomen. Een volgend congres zal in 1949 te Heidelberg worden gehouden.

L. Th. M.

Overzicht der Rechtsliteratuur

N E D E R L A N D

- BEAUFORT, O.F.M., Dr L. J. C.: *Van anarchie naar rechtsgemeenschap*. (Inaugurele Rede). Nijmegen, Dekker en Van der Vegt, 1948, 18 blz.
- BOLKESTEIN, Mr. N., *De invloed van de financiële politiek der overheid op de verdeling van lasten en baten over den tijd*. (De problemen: belasting of leening; heffing ineens of jaarlijksche belastingen; fondsvorming of aanslagstelsel.) (Including a summary in English.) Groningen, J. B. Wolters, VI + 362 blz.
- DAM, Mr. P. J., *Privaatrecht en strafrecht voor zover van belang voor de gemeente-administratie*. 5e dr., 2e oplage. Uitgegeven vanwege de Nederlandsche Vereeniging voor Gemeentebelangen. Alphen a/d Rijn, N. Samsom, XII + 233 blz.
- KAN, Prof. Mr. J. van, *Inleiding tot de rechtswetenschap*. 7e druk. Haarlem, De Erven, F. Bohn, VII + 239 blz. (Volksuniversiteitsbibliotheek. Tweede serie nr 6.)
- KEULEMANS, O.Carm., Prof. Mr. Dr Th., en RUTTEN, Mr. L. E. H., *Praeadviezen over het echtscheidingsvraagstuk*. Den Haag, Ten Hagen's drukkerij en uitg.-mij., 1948, 188 blz. (Uitgave van het Thymgenootschap, vereniging tot het bevorderen van de beoefening der wetenschap onder de katholieken in Nederland.)
- MOLENGRAAFF, *Inleiding tot het Nederlandsch Handelsrecht*. 7de druk, bewerkt door J. T. Dorhout Mees. Haarlem, De Erven Bohn, 1948. 303 blz.
- MUNNEKE, J. R., *De Ambtenaar van de Burgerlijke Stand en het vonnis van echtscheiding*. 2de druk. Alphen a. d. Rijn, N. Samsom. 29 blz.
- Rapport inzake de herziening van de sociale verzekering uitgebracht door een commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de Minister van Sociale Zaken en van de Stichting van den Arbeid.* 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf. 56 blz.
- STOKVIS, Dr H. J., *Bretton Woods en het internationaal monetair bestel*. Leiden, Stenfort Kroese. XV + 448 blz. (Capita selecta der economie, nr 6.)
- WIARDA, Mr. G. J., *De Wetenschap van het bestuursrecht en de spanning tussen gezag en gerechtigheid*. Rede uitgesproken ter openbare aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, op Maandag 10 Mei 1948. Zwolle, Tjeenk Wilink, 1948. 31 blz.

F R A N K R I J K

- BRION Marcel, *Génie et Destinée, Machiavel*. Paris, A. Michel. 1947. 432 p., portraits, couv. ill.
- COLIN Ambroise, CAPITANT Henri et JULLIOT de la MORANDIERE, Léon: *Précis de droit civil*, publie d'après le «Cours élémentaire de droit civil français d'Ambroise Colin et Henri Capitant». Tome 1er, 9ième édition, entièrement refondue et mise à jour par Léon Julliot de la Morandière. Paris, Dalloz. 1947, VIII - 592 p. (Petits précis Dalloz)
- DONNEDIEU DE VABRES, *Le Procès de Nuremberg*, cours de doctorat professé à la Faculté de droit de Paris.

- Paris, Domat - Montchrestien, 1948. 284 - XXXIX p. autographié.
- HURLAUX, *Essai sur la preuve*. (Discours prononcé à l'audience solennelle de rentrée du 2 octobre 1947. Allocution de M. le procureur général Charliac). Limoges, impr. de Ruvet, 1947. 35 p.
- LAINVILLE Robert, *Libertés communales et politique expérimentale*. Paris, Librairie du Recueil Sirey, 1948, 46 p.
- MOLIERAC, J., *Initiation au barreau*. Paris, Dalloz 1947. XI - 283 p.
- MONIER Raymond, *Manuel élémentaire de droit romain*. Tome 2, 2ième année de licence, diplômes d'études supérieures de droit romain et de droit privé. Les Obligations. 4ième édition. Paris, Domat Montchrestien, 1948. 345 p.
- NAVATTE Bernard, *De la Réparation du préjudice moral devant les tribunaux administratifs français*. Rennes. 1947. 136 p.
- NOGARO Bertrand, *La monnaie et les systèmes monétaires*, 2ième édition. Paris, Librairie générale de droit et de jurisprudence. 1948. 295 p. (L'Economie politique contemporaine. Vol. 7)
- PASSERON René, *Cours de droit algérien*, professé à la Faculté de droit d'Alger. Alger. Impr. officielle, 1947. 410 p.
- ROLLAND B. et REYBIER H., *La Police féminine, son rôle dans la lutte contre le proxénétisme et la prostitution*. Préface de Paul Gemaehling. Paris, Cartel d'action morale et sociale, 1947. 32 p.
- ROLLAND Louis, *Précis de droit administratif*. 9ième édition. Paris, Dalloz, 1947. VIII - 733 - 24 p. (Petits pré-cis Dalloz)
- SAURISSE Yves, *Le Droit bancaire et les cadres juridiques*. 36 p. (Extrait de la Gazette des Tribunaux du Maroc. nos 973 - 974, 25 mars, 10 avril 1946)
- VENTENAT Marcel, *L'Expérience des Nationalisations, premier bilan*. Paris, Librairie de Médecis, 1948. 290 p.
- WILCHES Edgardo - Manotas, *Le nouveau droit des gens*. Préface de M. Georges Scelle, Paris, Librairie du Recueil Sirey, 1948. XII. 142 p.

Zwitserland

- BENET, Jacques, *Le capitalisme et le droit au travail*. I: La doctrine; 2. Capitalisme et socialisme français. Neuchâtel, Ed. du Seuil, 1947, 2 vol., 312, 300 p. (Les cahiers du Rhône. Cahier bleu, 21-22.)
- BIRCHMEIER, W., *Die Mietnotrechtserlasse des Bundes in der Rechtssprechung des Bundesgerichtes*. Zürich, Schulthess & Co. A.G., 1948, XII + 123 S.
- GERBER Hans, *Die Warenumsatzsteuer in der Schweiz*. Entwicklung und Gestaltung. Bedeutung im Rahmen des Steuersystems. Belastung der Konsumenten. Genève, Ed. Radar, 1948, 48 S.. (Aktuelle Wirtschafts- und Finanzproblemen - Cahiers de l'actualité économique, 16.)
- Grandes figures et grandes œuvres juridiques*. (Leçons données aux cours généraux de l'université de Genève pendant le semestre d'hiver 1946-1947.) Genève, Georg & Cie, S.A., 1948, 211 p.. (Mémoires publiés par la faculté de droit de Genève, 6.)
- HAAB, Hans, *Privateigentum und materielle Enteignung*. Bern, Stämpfli & Cie, 1947, XIV + 109 S.. (Abh. z. schweizer Recht, N.F. 243. Erschien auch als Berner Diss.)
- KOCH, Jean-Paul, *Le collectivisme devant l'expérience*. Préf. de Firmin Oulès. Lausanne, F. Rouge & Cie, S.A.; Paris, R. Pichon & R. Durand-Auzias; Bruxelles, F. Larcier, S.A., 1948, XII + 244 p.. (Collection de la nouvelle école de Lausanne, 4.)
- MARBACH, Fritz, *Luxus und Luxussteuer*. Bern, A. Francke, A.G., 1948, 84 S..
- MAULAZ, Ernest, *Le dressage du chien de police*. 3e éd., revue et augmentée. Lausanne, Ed. Spes, 1948, 75 p. ill..
- MOSER, Rudolf, *Vertragsabschluss, Vertragsgültigkeit und Parteiville im internationalen Obligationenrecht*. St. Gallen, Fehr'sche Buchhandlung, 1948, XVIII + 253 S.. (St. Galler Wirtschaftswissenschaftl. Forschungen, 6.)
- MUFF, Alfred, *Die Strafverfolgung gegen die obersten administrativen und richterlichen Beamten der Kantone*.

St GB, art. 366 Iib Aarau, H. R. Sauerländer & Cie, 1948, 187 S.. (Zürcher Beitr. z. Rechtsw. N.F., 137.)

- SCHWEINGRUBER, Edwin, *Entwicklungstendenzen in der Praxis des Gesamtarbeitsvertrages*. Zürich, Genossenschafts-Buchhandlung, 1948, 52 S..
- STAUFFER, W.; SCHAETZLE, Th., *Barwerttafeln für das Schadenersatzrecht*. Zürich, Polygraphischer Verlag A.G., 1948, 68 S..
- THELIN, M. H., *Précis de médecine légale à l'usage des étudiants en droit et médecine*. Lausanne, Roth & Roth, S.A., 1948, 227 p..
- VETTERLI, Hans, *Die rechtliche Behandlung des Konsumtiven Kleinkredits in der Schweiz*. Aarau, H. R. Sauerländer & Co, 1948, XIV + 178 S..

Duitsland

- FUCHS, Wilhelm, *Juristischer Bücherkunde. Geschichte u. System d. juristischen Fachbibliographie*. E. Einf. i. d. bibliograph. Technik u. i. d. bibliograph. Apparat d. Rechts-, Staats- u. ihrer Hilfswiss. 4., durchgearb. u. verb. Aufl. von « Juristischer Literaturführer u. bibliograph. Technik für Juristen ». (I) Göttingen-Grone, Schönhütte, 1947. (I. Darstellender Teil. Geschichte und System, 234 S.)
- Gouvernement Militaire de la zone française d'occupation en Allemagne. Direction générale de la justice. *Journées juridiques de Constance* (2 au 5 juin 1947). Recueil des discours et des débats. - Tübingen, Mohr, 1947, 197 S..
- HILFERDING, Rudolf, *Das Finanzkapital*. E. Studie über d. jüngste Entwicklung d. Kapitalismus. (Unveränd. Nachdr. d. I. Aufl.) Berlin, Dietz, 1947, XLVII, 518 S..
- RETZBACH, Anton, *Das Recht der katholischen Kirche nach dem Codex juris canonici*. Für d. Praxis bearb. 3., verb. u. verm. Aufl. hrsg. von Franz Vetter. Freiburg im Breisgau, Herder, 1947, XIX, 580 S..
- SAUER, Heinrich, *Das Recht der Arbeitslosen-Versicherung*. Versicherungspflicht. Arbeitslosen- und Kurzarbeiterunterstützung. Die gesetz. Bestimmungen mit Erl. u. Hinweisen f. d. Praxis. Frankfurt a. M., Siegel-Verl., 1947, 97 S..
- SCHEINDER, Erich, *Das Gesicht der Wirtschaftstheorie unserer Zeit und das Studium der Wirtschaftswissenschaften*. Tübingen, Mohr, 1947, 31 S.. (Recht und Staat in Geschichte und Gegenwart, 132.)

TJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. Jaargang 1948, afl. 23 -- 5 Juni 1948. — J. Dolleman, Het Brits-Albanese geschik over de Zeestraat van Corfoe. — Mr M. V. Polak, Administratie en rechter in Amerika. — Mr Dr H. Fortuin, Oorlogsmisdrijven en het internationaal recht. — Mr A. Bockwinkel, Een afgeschafte beschikking van de gemachtigde voor de prijzen herleeft? — Mr H. G. Rambonnet, Hegel uit de branding?

Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie. 5 Juni 1948, nr 4037. — Prof. Dr P. J. A. Adriani, Iets over bonus-aandelen en claims (III). — Mr J. P. Partielje, Ouderdomsvoorziening en belastingen, door Dr H. L. Drost.

Journal des Tribunaux, 6 Juni 1948, nr 3771. — Rouast André, La représentation dans les actes juridiques. — Piret R., La responsabilité du fait des choses inanimées en Droit luxembourgeois.